

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Enheten för domstols- och åklagarfrågor

Promemorian En utvidgad möjlighet att förordna pensionerade justitieråd att tillfälligt tjänstgöra i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen

Åklagarmyndigheten har ombetts att lämna synpunkter på promemorian En utvidgad möjlighet att förordna pensionerade justitieråd att tillfälligt tjänstgöra i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen.

Anställning

Promemorian innehåller förslag om möjlighet att förordna pensionerade justitieråd att tillfälligt tjänstgöra i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Promemorian berör inte allmänna regler om anställning. Mot den bakgrunden anför Åklagarmyndigheten följande.

11 kap. 7 § regeringsformen (1974:152) innehåller regler som ger ordinarie domare en längre gående anställningstrygghet än andra statsanställda. De särskilda grundlagsreglerna har motiverats med att de garanterar självständighet i dömandet och markerar domstolarnas oberoende ställning. Anställning av ordinarie domare sker mot den bakgrunden med stöd av lagen (1994:261) om fullmaktsanställning. Lagen ger ingen möjlighet till tidsbegränsade anställningar. Tidsbegränsade anställningar behöver därför ske med stöd av lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS). Detta medför att tillfälligt förordnade pensionerade justitieråd inte kommer anställas med samma villkor som ordinarie domare.

Avtal om tidsbegränsade anställningar får med stöd av 5 § LAS träffas för bl.a. särskild visstidsanställning, vikariat respektive säsongsarbete.

En särskild visstidsanställning övergår enligt 5 a § LAS till en tillsvidareanställning om arbetstagaren varit anställd hos arbetsgivaren i särskild visstidsanställning i sammanlagt mer än tolv månader under en femårsperiod eller under en period då arbetstagaren har varit anställd hos arbetsgivaren i form av särskild visstidsanställning, vikariat eller säsongsarbete och anställningarna följt på varandra. En anställning har följt på en annan om den tillträtts inom sex månader från den föregående anställningens slutdag. Ett vikariat övergår till en tillsvidareanställning när en arbetstagare har varit anställd hos arbetsgivaren i vikariat i sammanlagt mer än två år under en femårsperiod. För en arbetstagare som fyllt 69 år övergår inte en särskild visstidsanställning eller ett vikariat till en tillsvidareanställning. Från och med 2026 knyts rätten att kvarstå i anställning till ett nytt begrepp – riktåldern för pension.

För att undvika att ett pensionerat justitieråds tidsbegränsade anställning övergår till en tillsvidareanställning bör det (i likhet med instruktionerna för tingsrätter, förvaltningsrätter, hovrätter samt kammarrätter) föras in bestämmelser i förordningen (1996:377) med instruktion för Högsta domstolen respektive förordningen (1996:378) med instruktion för Högsta förvaltningsdomstolen om att 5 a § LAS inte gäller för dessa tidsbegränsat anställda.

Förordnande

I lagtextförslaget anges att den som avgått från sin anställning som justitieråd får förordnas att tillfälligt tjänstgöra i Högsta domstolen respektive Högsta förvaltningsdomstolen. Det anges inte i vilken roll de kan förordnas att tillfälligt tjänstgöra. Vidare anges att det som i lag eller annan författning föreskrivs om justitieråd även ska tillämpas på den som tillfälligt tjänstgör i Högsta domstolen respektive Högsta förvaltningsdomstolen.

Det torde även förekomma att arbetstagare som inte är justitieråd tillfälligt tjänstgör vid Högsta domstolen respektive Högsta förvaltningsdomstolen. Det torde inte vara avsikten att dessa arbetstagare också ska omfattas av bestämmelsen.

Det bör stå klart vilka behörigheter de som förordnas att tillfälligt tjänstgöra kommer att ha. Det bör därför tydliggöras i vilken roll de tjänstgör. Det bör också vara tydligt vem som omfattas av det som föreskrivs i lag eller annan författning om justitieråd.

I övrigt har vi ingen erinran mot förslagen.

Detta yttrande har beslutats av riksåklagaren Petra Lundh efter föredragning av personaldirektören Nicklas Lagrell. I den slutliga handläggningen av ärendet har arbetsrättsjuristen Lena Ahlström deltagit.

På Åklagarmyndighetens vägnar

Petra Lundh

Nicklas Lagrell

Kopia till

Kommunikationsavdelningen

Rättschefen

Biblioteket